

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 512. PLENARFORSAMLING DEN 9. OG 10. DECEMBER 2015

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Beretning om konkurrencepolitikken 2014

(COM(2015) 247 final)

(2016/C 071/06)

Ordfører: Reine-Claude MADER

Kommissionen besluttede den 6. juli 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Beretning om konkurrencepolitikken 2014«

(COM(2015) 247 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. november 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 512. plenarforsamling den 9.—10. december 2015, mødet den 9. december 2015, følgende udtalelse med 128 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bemærker med tilfredshed de forskellige initiativer, som Kommissionen har taget for at fremme en fair konkurrence, der beskytter de økonomiske aktørers (virksomheder, forbrugere og arbejdstagere) interesser.

1.2. EØSU støtter Kommissionens indsats for at sikre, at konkurrencereglerne overholdes, navnlig med hensyn til konkurrencebegrænsende adfærd såsom misbrug af en dominerende stilling, der hæmmer den økonomiske udvikling i EU, især for SMV'er, som spiller en vigtig rolle for vækst og beskæftigelse, og socialøkonomiske virksomheder, der fremmer den sociale samhørighed.

1.3. Udvalget beklager dog, at Kommissionen heller ikke denne gang har vedtaget en egentlig kollektiv søgsmålsmekanisme, som kan give ofre for konkurrencebegrænsende praksis reel mulighed for at gøre deres erstatningskrav gældende.

1.4. Udvalget bifalder Kommissionens bestræbelser på at udbrede kendskabet til reglerne og gøre dem gennemsigtige, hvilket stabiliserer virksomhederne og dermed markedet. Udvalget minder i den forbindelse om, at adfærden i detailsektoren fortsat bør overvåges.

1.5. EØSU bifalder den saltvandsindsprøjtning, Kommissionen har givet samarbejdet med de nationale konkurrencemyndigheder, der spiller en vigtig rolle, navnlig med hensyn til at forebygge og udvikle programmer til bevidstgørelse om konkurrencereglerne. Udvalget mener, at disse myndigheder bør råde over de nødvendige midler til at udfylde en sådan rolle.

1.6. I betragtning af globaliseringen af samhandelen bør dette samarbejde udvides på internationalt plan for at sikre, at Europa ikke undergraves af illoyal konkurrence.

1.7. Udvalget ser gerne, at dialogen mellem de forskellige EU-institutioner (Europa-Parlamentet, EØSU og Regionsudvalget) øges og styrkes.

1.8. EØSU støtter de ændrede regler om statsstøtte, som især på det digitale område er blevet tilpasset for at støtte innovative virksomheder, hvilket åbner store perspektiver med hensyn til økonomisk udvikling og jobskabelse for forbrugere og virksomheder.

1.9. EØSU er klar over, at Kommissionen har begrænset indflydelse med hensyn til skatteoptimering, og ser gerne, at den fortsætter sine bestræbelser på at rette op på skattemæssige og sociale forvriddinger samt på at begrænse eller afvikle disse inden for sine beføjelser, samtidig med at den sikrer, at dette ikke skaber yderligere problemer.

1.10. EØSU mener, at der bør rettes særlig opmærksomhed mod energimarkedet. Udvalget går ind for oprettelsen af en europæisk energiunion med henblik på at sikre forsyningsikkerheden og elforsyning til en overkommelig pris i hele EU.

1.11. Udvalget lægger desuden vægt på foranstaltninger, der bidrager til energibesparelser, bedre energieffektivitet og udvikling af vedvarende energi.

1.12. Udvalget mener, at åbningen af energimarkedet vil være fordelagtig for de enkelte forbrugere, som ikke har nogen reel forhandlingskapacitet.

1.13. EØSU opfordrer til at gøre alt for at sikre fri adgang til digitalisering, så der kan skabes økonomisk udvikling i landdistrikterne. Dette mål berettiger komplementaritet mellem private investeringer og offentlig støtte.

1.14. EØSU opfordrer Kommissionen til fortsat at være særlig opmærksom på, om udbuddet af finansielle tjenesteydelser er passende i forhold til realøkonomiens egenfinansiering og til forbrugernes fortsatte anvendelse af tjenesteydelser under de bedste betingelser.

1.15. Endelig minder EØSU om, at overvågning og vurdering af politiske foranstaltninger er nødvendig.

2. Indholdet i beretningen om konkurrencepolitikken 2014

2.1. Denne årlige beretning fokuserer hovedsageligt på det digitale indre marked, energipolitikken og de finansielle tjenesteydelser. Beretningen behandler desuden spørgsmål om styrkelse af den europæiske industris konkurrenceevne, statsstøttekontrol, fremme af en konkurrencekultur i og uden for EU og den interinstitutionelle dialog.

2.2. I beretningen fremhæves den digitale økonomi som en faktor, der kan sætte skub i innovation og vækst inden for energi, transport, offentlige tjenester, sundhed og uddannelse. Med henblik på at opnå et sådant skub er alle konkurrencerettens instrumenter taget i brug for via statsstøtte at bakke op om udviklingen og moderniseringen af infrastrukturerne, herunder den »nye generation« af bredbåndsnets, og samtidig sikre, at princippet om teknologisk neutralitet overholdes.

2.3. Udviklingen på markedet for intelligente mobile enheder går meget hurtigt som illustreret af Facebooks erhvervelse af WhatsApp ved afslutningen af fusionsundersøgelsens første fase — en erhvervelse, som Kommissionen godkendte uden betingelser i henhold til forordning (EF) nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

2.4. I 2014 kunne det på ny konstateres, at anvendelsen af konkurrenceretten i den digitale sektor er kendetegnet ved det komplekse forhold til og behovet for at skabe balance med beskyttelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der følger af et patent som illustreret ved afgørelserne Samsung og Motorola ⁽³⁾ eller af ophavsretten som set i forbindelse med indledningen af den formelle procedure mod en række amerikanske filmstudier og europæiske udbydere af betalings-TV i sagen »Cross-border access to pay-TV content« ⁽⁴⁾.

2.5. Beretningen kommer dernæst ind på energisektoren og minder om nødvendigheden af at reformere den europæiske energipolitik. Kommissionen har til hensigt at støtte investeringer i infrastruktur ved at indføre bestemmelser om statsstøtte og forenkle bestemmelseernes gennemførelse. I henhold til den nye generelle gruppefritagelsesforordning vil en forhåndsgodkendelse fra Kommissionen således, under visse betingelser, ikke længere være nødvendig ⁽⁵⁾ for at indhente støtte til henholdsvis energiinfrastrukturer, fremme af bygningers energieffektivitet og produktion af vedvarende energi, dekontaminering af forurenede områder og genanvendelse.

2.6. Til gengæld er støtte til kerneenergi ikke medtaget i de nye retningslinjer. En sådan støtte undersøges altid af Kommissionens tjenestegrene i henhold til artikel 107 i TEUF, som det var tilfældet med Det Forenede Kongeriges planer om at yde støtte til opførelse og drift af et nyt atomkraftværk i Hinkley Point ⁽⁶⁾.

2.7. Endelig har konkurrencepolitikken været brugt som et instrument til at reducere energipriserne, idet den slår ned på misbrug og hemmelige aftaler blandt operatører som f.eks. EPEX Spot og Nord Pool Spot (NPS) ⁽⁷⁾, OPCOM i Rumænien, hvor sidstnævnte havde misbrugt sin dominerende stilling ⁽⁸⁾, Bulgarian Energy Holding (BEH) i Bulgarien ⁽⁹⁾ og Gazprom i forbindelse med upstream-forsyning af gas i Central- og Østeuropa ⁽¹⁰⁾.

2.8. Konkurrencepolitikken sigtede i 2014 desuden mod at forbedre den finansielle sektors gennemsigtighed og medvirke til at forbedre reguleringen af og tilsynet med banksektoren.

2.9. Kommissionen har således ført kontrol med statsstøtten i Grækenland, Cypern, Portugal, Irland og Spanien og samtidig sikret, at de erhvervsfremmende banker ikke fordrejer konkurrencen ⁽¹¹⁾.

2.10. To gange har Kommissionen i øvrigt retsforfulgt bankerne RBS og JP Morgan, der er parter i henholdsvis et ulovligt bilateralt kartel, der har til formål at lade referencerentesatsen Libor påvirke den schweiziske franc, og et kartel med UBS og Crédit Suisse om kursspænd på rentederivater i schweizerfranc i EØS (Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde) ⁽¹²⁾. Kommissionen pålagde dem en bøde på 32,3 mio. EUR ⁽¹³⁾.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (»EF-fusionsforordningen«) (EUT 24 af 29.1.2014, s. 1)

⁽²⁾ Sag M.7217 — Facebook/WhatsApp, Kommissionens afgørelse af 3. oktober 2014.

⁽³⁾ Sag AT.39985 — Motorola — Håndhævelse af GPRS standard-essentielle patenter, Kommissionens afgørelse af 29. april 2014. Sag AT.39939 — Samsung — Håndhævelse af UMTS standard-essentielle patenter, Kommissionens afgørelse af 29. april 2014.

⁽⁴⁾ Sag AT.40023 — Cross-border access to pay-TV content, 13. januar 2014.

⁽⁵⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 316/2014 af 21. marts 2014 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler (EUT L 93 af 28.3.2014, s. 17), »Retningslinjer for anvendelse af EUF-traktatens artikel 101 på teknologioverførselsaftaler« (EUT C 89 af 28.3.2014, s. 3).

⁽⁶⁾ Sag SA.34947 — Det Forenede Kongerige — Support for Hinkley Point C Nuclear Power Station, den 8. oktober 2014.

⁽⁷⁾ Sag AT.39952 — Elbørser, Kommissionens afgørelse af 5. marts 2014.

⁽⁸⁾ Sag AT.39984 — OPCOM/Romanian Power Exchange, Kommissionens afgørelse af 5. marts 2014.

⁽⁹⁾ Sag AT.39767 — BEH Electricity.

⁽¹⁰⁾ Sag AT.39816 — Upstream gas supplies in Central and Eastern Europe, 4. september 2012.

⁽¹¹⁾ Sag SA.36061 — UK Business Bank, Kommissionens afgørelse af 15. oktober 2014. Sag SA.37824 — Portuguese Development Financial Institution, Kommissionens afgørelse af 28. oktober 2014.

⁽¹²⁾ Sag AT.39924 — Rentederivater i schweizerfranc, afgørelse af 21. oktober 2014 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1190_en.htm

⁽¹³⁾ RBS blev ikke idømt nogen bøde, da banken i henhold til meddelelsen om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager fra 2006 nød godt af bødefritagelse for at have afsløret kartellets eksistens over for Kommissionen og dermed undgik en bøde på 5 mio. EUR for sin deltagelse i overtrædelsen. UBS og JP Morgan fik nedsat deres bøder på grund af deres samarbejdede i forbindelse med undersøgelsen, i henhold til Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager. De fire banker, som valgte at løse tvisten ved at indgå et forlig med Kommissionen, fik nedsat deres bøde med yderligere 10 %.

2.11. Kommissionen foretager stadig retsforfølgelser for konkurrenceforvridende handelspraksis i forbindelse med multilaterale interbankgebyrer opkrævet af Visa Europe, Visa Inc., Visa International og MasterCard. Kommissionen har gjort tilsagnene fra Visa Europe bindende og retsforfølger Visa Inc. og Visa International på grundlag af internationale interbankgebyrer.

2.12. I beretningen redegøres der desuden for Kommissionens bestræbelser på at fremme de europæiske virksomheders, navnlig SMV'ernes, konkurrenceevne ved at lette adgangen til finansiering i virksomhedernes udviklingsfase⁽¹⁴⁾ samt støtte forskning og innovation med nye rammebestemmelser for støtte, der omfatter gruppefritagelse⁽¹⁵⁾.

2.13. Der sigtes ligeledes mest mod SMV'erne under revisionen af bagatelmeddelelsen, der indeholder retningslinjer for sådanne virksomheder til at vurdere, om deres aftaler falder ind under anvendelsesområdet for artikel 101 i TEUF, der forbyder ulovlige konkurrencebegrænsende aftaler mellem virksomheder⁽¹⁶⁾.

2.14. I 2014 blev Kommissionen i øvrigt særlig opmærksom på, at visse virksomheder udnytter, at nogle medlemsstater har forskellige skattesystemer, med henblik på at mindske deres skattegrundlag. Kommissionen indledte formelle undersøgelser mod Apple i Irland, Starbucks i Nederlandene og Fiat Finance & Trade i Luxembourg.

2.15. Det forgangne år markerer især tiåret for Kommissionens vedtagelse af forordning (EF) nr. 1/2003 og for revisionen af fusionsforordningen⁽¹⁷⁾. I denne sammenhæng fremgår det af beretningen, at der er brug for fremskridt med hensyn til konkurrencemyndighedernes uafhængighed og til det system, der sætter dem i stand til at retsforfølge og straffe ulovlig praksis. I beretningen understreges desuden nødvendigheden af at rationalisere fusionskontrollen yderligere.

2.16. Kommissionen gør også opmærksom på, at et vigtigt resultat inden for konkurrencepolitikken i 2014 var vedtagelsen af direktivet om erstatningssøgsmål i kartel- og monopolsager. Den mener, at det takket være dette direktiv vil være lettere for de europæiske borgere og virksomheder at modtage effektiv erstatning for skade, der skyldes overtrædelse af konkurrencereglerne, f.eks. kartelvirksomhed og misbrug af dominerende markedsstilling.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU støtter politikken vedrørende digital udvikling samt de initiativer, der tages for at fremme innovation og vækst. Udvalget mener, at der bør være adgang til bredbånd i hele EU, hvilket kan nødvendiggøre brugen af statsstøtte i tilknytning til EU-finansieringen. I den henseende vil det være nyttigt at udarbejde retningslinjer for, hvordan statsstøttereglerne anvendes i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndetsnet⁽¹⁸⁾.

3.2. Bredbåndetsnet i hele EU's område er i øvrigt en forudsætning for etableringen af et digitalt indre marked. Kommissionens mål er mere beskedne i betragtning af den manglende accept af private erhvervsdrivende i visse områder, navnlig landdistrikter, hvis økonomiske udvikling bør støttes.

3.3. EØSU støtter Kommissionens intentioner om at straffe overtrædelser af konkurrencereglerne. Udvalget mener, at bødernes størrelse skal have afskrækkende virkning, og at beløbene bør forhøjes i gentagelsestilfælde. Desuden bør der blandt andet i virksomhederne redegøres for konkurrencepolitikken for at forebygge konkurrencebegrænsende adfærd.

3.4. EØSU bemærker ligesom Kommissionen, at antallet af brugere af intelligente mobile enheder er stigende. Innovation er i den forbindelse afgørende, men operatørernes »spilleregler« skal fastsættes. Disse skal være gennemsigtige, og kendskabet til dem skal udbredes. Udvalget mener, at de allestedsnærværende store internationale koncerner som f.eks. Google medfører risici for misbrug af en dominerende stilling, og at det er vigtigt at håndhæve de eksisterende regler for at give nye operatører mulighed for at komme ind på markedet.

⁽¹⁴⁾ Kommissionens meddelelse »EU-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikofinansieringsinvesteringer« (EUT C 19 af 22.1.2014, s. 4).

⁽¹⁵⁾ Kommissionens meddelelse »Rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation« (EUT C 198 af 27.6.2014, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Kommissionens meddelelse »Meddelelse om aftaler af ringe betydning, der ikke indebærer en mærkbar begrænsning af konkurrencen i henhold til artikel 101, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (bagatelmeddelelsen)« (EUT C 291 af 30.8.2014, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1), se fodnote 1.

⁽¹⁸⁾ Kommissionens meddelelse »EU-retningslinjer for statsstøttereglernes anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndetsnet« (EUT C 25 af 26.1.2013, s. 1).

- 3.5. Endvidere mener udvalget, at patenthavere skal tilbyde patentlicensaftaler på lige, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår.
- 3.6. Udvalget støtter tilpasningen af den lovgivningsmæssige ramme for ophavsret i den digitale tidsalder⁽¹⁹⁾: Den må »følge med tiden«, som Kommissionen meget rammende har udtalt.
- 3.7. Hvad angår energimarkedernes funktion, mener EØSU ikke, at økonomisk udvikling kan lade sig gøre uden en fælles energipolitik. Udvalget bifalder Kommissionens plan om at oprette en europæisk energiunion.
- 3.8. Udvalget mener, at en sådan union vil være til gavn for virksomhederne og forbrugerne, som også bør kunne drage fordel af rimelige priser og forsyningsikkerhed.
- 3.9. EØSU bifalder den opmærksomhed, som Kommissionen har tillagt energimarkedet, så der kan skabes en reel konkurrence og tages initiativer til at fjerne konkurrencehindringerne på disse uregulerede markeder. Udvalget opfordrer Kommissionen til at gøre alt, hvad der står i dens magt for at undgå uregelmæssigheder, som har indvirkning på økonomien.
- 3.10. Udvalget lægger desuden særlig vægt på foranstaltninger, der bidrager til energibesparelser, forbedring af energieffektiviteten og udvikling af vedvarende energi og bioenergi.
- 3.11. EØSU ser gerne, at hele den finansielle sektor bliver mere etisk og gennemsigtig og støtter væksten.
- 3.12. Udvalget glæder sig over, at statsstøttekontrollen har bidraget til sammenhængen i de foranstaltninger, der er truffet for at afhjælpe de finansielle problemer, begrænse konkurrenceforvridningerne og mindske anvendelsen af skatteborgernes penge til det strengt nødvendige. Udvalget påpeger, at statsstøttekontrollen har givet mulighed for at begrænse visse konkurrenceforvridninger på markedet takket være styrkelse og etablering af overvågningsmekanismer.
- 3.13. EØSU mener, at Kommissionens indsats for at nedbringe omkostningerne ved brug af bankkort, der har ført til en reduktion på 30-40 % af driftsudgifterne i det indre marked, bør fremhæves.
- 3.14. Det erklærede mål om at fremme den økonomiske vækst er en absolut nødvendighed og kunne ledsages af en politik om støtte til varig innovation, der er indeholdt i »rammebestemmelserne for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation«.
- 3.15. I sine tidligere udtalelser har EØSU hilst Kommissionens initiativ til en modernisering af statsstøttepolitikken velkommen og anført, at de nye retningslinjer⁽²⁰⁾ er mere i tråd med medlemsstaternes behov og markedssituationen. Udvalget mener, at øget gennemsigtighed giver mulighed for bedre at forstå tildelingen af statsstøtte. Kommissionens overvågning vil sikre, at støtten tildeles i overensstemmelse med de gældende regler. Endelig vil evalueringen gøre det muligt for medlemsstaterne at sikre en korrekt anvendelse af den tildelte støtte.
- 3.16. Kommissionens meddelelse om betingelserne for gennemførelse af europæiske projekter burde sammen med meddelelsen om oprettelsen af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer bidrage til at nå dette mål.
- 3.17. EØSU glæder sig endvidere over erkendelsen af, at det er nødvendigt at yde statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte, men bæredygtige virksomheder. Udvalget støtter initiativer til at sætte en stopper for ulovlige konkurrencebegrænsende aftaler, der skader udviklingen, navnlig i SMV'er, som skaber beskæftigelse og har indvirkning på beskæftigelsen og priserne.
- 3.18. Udvalget bemærker, at store virksomheder fortsat praktiserer skatteoptimering ved at udnytte forskellene i skattesystemerne. Det udtrykker stor tilfredshed med Kommissionens bestræbelser på at tackle afgiftsundgåelse som følge af skatteforvridninger, begrænse fænomenet eller sætte en stopper for det inden for sine beføjelser.

⁽¹⁹⁾ EUT C 230 af 14.7.2015, s. 72; EUT C 44 af 15.2.2013, s. 104.

⁽²⁰⁾ Kommissionens meddelelse »EU-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikofinansieringsinvesteringer« (EUT C 19 af 22.1.2014, s. 4).

3.19. Kommissionens bestræbelser på at sikre overensstemmelse med og blandt de nationale konkurrencemyndigheder er særligt vigtige.

3.20. EØSU vil nøje overvåge opfølgningen af hvidbogen »En mere effektiv fusionskontrol i EU«, der har til formål at forbedre de eksisterende mekanismer.

3.21. I betragtning af globaliseringen af samhandelen støtter EØSU udviklingen af et multilateralt samarbejde (OECD, ICN, UNCTAD) og samarbejdsprogrammer samt teknisk bistand.

3.22. Dialogen mellem GD for Konkurrence og Europa-Parlamentet, EØSU og Regionsudvalget skal sikre gennemsigtighed i den interinstitutionelle debat om den førte politik.

3.23. Denne vilje til dialog bør fortsætte, navnlig i betragtning af, at formand Juncker i sin opgavebeskrivelse til Margrethe Vestager understregede dette politiske partnerskab.

3.24. Modsat Kommissionen mener EØSU ikke, at direktiv 2014/104/EU⁽²¹⁾ eller henstillingen om fælles principper for kollektive søgsmålsmekanismer i tilfælde af tvister om overtrædelse af konkurrenceretten kan levere de nødvendige kollektive retsmidler til beskyttelse af ofrene for sådanne overtrædelser.

4. Særlige bemærkninger

4.1. *Den hårfine balance mellem innovation, konkurrence og industriel ejendomsret i forbindelse med et forbundet digitalt marked*

4.1.1. Ifølge Kommissionen er bedre standardiseringsprocedurer og øget interoperabilitet nøglen til effektivitet i forbindelse med den digitale dagsorden. Tilbage står at afgøre, hvad der skal forstås ved »bedste« standardiseringsprocedurer.

4.1.2. Sagen Motorola⁽²²⁾ — et af elementerne i »patentkrigen om smartphones« — anvendes for eksempel i retningslinjer, der bør følges af virksomhederne i sektoren. I denne sag havde Kommissionen besluttet, at Motorola, som var indehaver af GPRS standard-essentielle patenter, havde misbrugt sin dominerende stilling, idet selskabet havde forsøgt at indlede søgsmål over for Apple ved en tysk domstol. Disse essentielle patenter blev benævnt »essentielle«, fordi de var nødvendige for gennemførelsen af GSM-standard. Virksomheder, der er i besiddelse af et essentielt patent, har potentielt en betydelig markedsstyrke, og standardiseringsorganerne kræver ofte af disse virksomheder, at de forpligter sig til at udstede licenser til deres essentielle patenter på fair, rimelige og ikkediskriminerende vilkår (*»fair, reasonable and non-discriminatory«*, eller FRAND) med henblik på at sikre alle markedsdeltagere adgang til den pågældende standard.

4.1.3. I den foreliggende sag var det på grund af manglende adgang til det essentielle patent, som Motorola var indehaver af, ikke muligt for konkurrenten, i dette tilfælde Apple, at fremstille og markedsføre en bestemt kategori af smartphones.

4.1.4. Hvis et patent krænkes, kan patentindehaveren være berettiget til at indlede søgsmål ved en national domstol, men dette kan være udtryk for et misbrug, hvis indehaveren af det essentielle patent har en dominerende stilling på markedet, hvis vedkommende har forpligtet sig til at give adgang på FRAND-vilkår, og hvis den konkurrerende virksomhed, der indledes søgsmål imod, kan erhverve en licens på FRAND-vilkår. Kommissionen pålagde imidlertid ikke Motorola nogen bøde, eftersom EU's domstole manglede retspraksis om lovligheden i henhold til artikel 102 i TEUF af søgsmål vedrørende essentielle patenter og på grund af forskellig national retspraksis, men den pålagde Motorola at standse misbruget.

4.1.5. I en lignende sag godtog Kommissionen tilsagn fra Samsung om, at selskabet ikke vil indlede søgsmål i EØS på grundlag af sine standard-essentielle patenter, som vedrører smartphones og tablets, over for virksomheder, der er omfattet af særlige betingelser for licenskoncession.

⁽²¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret (EUT L 349 af 5.12.2014, s. 1)

⁽²²⁾ Se fodnote 3.

4.1.6. Disse sager viser, at det er meget vanskeligt at finde en balance mellem konkurrence, patentret og innovation med det endelige mål at give forbrugeren mulighed for at erhverve teknologiske produkter til en rimelig pris og samtidig få adgang til det bredest mulige udvalg af interoperable produkter.

4.1.7. EØSU støtter Kommissionens bestræbelser i den forbindelse og opfordrer den indtrængende til ikke at glemme, at formålet med konkurrencereglerne ikke er konkurrence i sig selv, men derimod en konkurrence, der i sidste instans er fordelagtig for forbrugerne.

4.1.8. EØSU støtter idéen om at supplere private investeringer med offentlige for at undgå en digital kløft i EU, forudsat at statsstøtten ikke hæmmer private investeringer. Som et muligt tegn på Kommissionens interesse for emnet blev »EU-retningslinjer for statsstøtteregegnernes anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndnet«⁽²³⁾ som den første tekst vedtaget endeligt i forbindelse med moderniseringen af statsstøttepolitikken.

4.1.9. EØSU mener dog, at Kommissionens hensigt om senest i 2020 at opnå fuld dækning med hurtigt bredbånd (30 Mb/s) for tjenesteydelser og indførelse af ultrahurtigt bredbåndnet (100 Mb/s) til 50 % af europæerne ikke er ambitiøs nok.

4.2. Energimarkederne

4.2.1. Sikring af Europas energimæssige uafhængighed og fremme af oprettelsen af et integreret energimarked er af afgørende vigtighed for adgangen til energi, fjernelse af energienklaver og forsyningsikkerhed. En reel politisk vilje vil bidrage til, at EU når dette mål, og der må tilskyndes til at diversificere EU's energikilder og øge andelen af vedvarende energikilder. Den energiunion, formand Juncker⁽²⁴⁾ har ønsket, vil uden tvivl fungere som et politisk incitament til dette.

4.2.2. Ifølge EØSU bør den tredje »energipakke« gennemføres hurtigt, især fordi reglerne for grænseoverskridende handel med energi stadig er fragmenterede.

4.2.3. EØSU understreger nødvendigheden af uden yderligere forsinkelse at gennemføre de strukturreformer, der er nødvendige for at fjerne hindringerne for investering i infrastruktur, navnlig projekter med en grænseoverskridende dimension.

4.2.4. EØSU er overbevist om, at fremme af konkurrencereglerne bidrager til at åbne op for de nationale energimarkeder, hvilket fremgår af sagerne »Elbørser« og »OPCOM/Romanian Power Exchange«, som nævnes i Kommissionens beretning⁽²⁵⁾, og hvor Kommissionen i henhold til artikel 101 i TEUF pålagde to børser, der havde aftalt ikke at konkurrere og havde fordelt områder mellem sig, en bøde, og hvor Kommissionen i henhold til artikel 102 i TEUF pålagde OPCOM (den rumænske elbørs) en bøde for forskelsbehandling af strømudbydere fra andre medlemsstater.

4.2.5. Udvalget sætter imidlertid spørgsmålstegn ved påstanden om, at faldet i engrospriserne på elektricitet takket være øget konkurrence sjældent har ført til en reduktion af det generelle prisniveau for de endelige forbrugere⁽²⁶⁾.

4.2.6. EØSU støtter i den forbindelse Kommissionens undersøgelser i henhold til artikel 102 i TEUF vedrørende Gazproms misbrug af sin dominerende stilling i forbindelse med levering af naturgas i Central- og Østeuropa⁽²⁷⁾.

⁽²³⁾ EUT C 25 af 26.1.2013, s. 1.

⁽²⁴⁾ Jean-Claude Juncker, »En ny start for Europa: Min dagsorden for job, vækst, retfærdighed og demokratisk forandring«, politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission, åbningstale til Europa-Parlamentets plenarforsamling den 15. juli 2014.

⁽²⁵⁾ Sag AT.39952 — Elbørser, Kommissionens afgørelse af 5. marts 2014 og sag AT.39984 — OPCOM/Romanian Power Exchange, Kommissionens afgørelse af 5. marts 2014.

⁽²⁶⁾ Kommissionens meddelelse »Energipriser og -omkostninger i Europa« af 29. januar 2014.

⁽²⁷⁾ Sag AT.39816 — Upstream gas supplies in Central and Eastern Europe, 4. september 2012.

4.3. Finansielle tjenesteydelser

4.3.1. 2014 var præget af fortsættelsen af den gennemgribende revision af bankregulering og -tilsyn. De foreslåede bestemmelser har navnlig til formål at øge gennemsigtigheden på de finansielle markeder.

4.3.2. Kommissionen har også sikret, at finansielle institutioner, som modtager statsstøtte, foretager omstruktureringer eller forlader markedet, og den har rettet særlig opmærksomhed mod risikoen for konkurrenceforvridninger mellem sådanne finansielle institutioner⁽²⁸⁾.

4.3.3. EØSU har med interesse fulgt Kommissionens undersøgelser af konkurrencebegrænsende handelspraksis og glæder sig over de afgørelser, som Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder har truffet om at sanktionere »interbankgebyrer«.

4.3.4. EØSU bifalder EU-Domstolens dom i sagen om Mastercard⁽²⁹⁾, der lagde sig op ad Kommissionens vurdering. Interbankgebyrerne, som forbrugerne betalte ved brug af betalingskort, blev ved med at stige i størrelse og antal og var uigennemsigtige.

4.3.5. Desuden hindrer en sådan handelspraksis adgang til betalingsmarkedet for andre økonomiske aktører end banker, der kan tilbyde forbrugerne andre former for elektronisk betaling, mobilt og sikkert, f.eks. via smartphones.

4.3.6. Det særlige ved MasterCard-sagen var i øvrigt, at mekanismen for multilateral fastsættelse af interbankgebyrer havde en konkurrencebegrænsende virkning, ikke et konkurrencebegrænsende formål.

4.3.7. EØSU glæder sig over, at Domstolen ligesom Retten fandt, at de multilaterale interbankgebyrer ikke var objektivt nødvendige for, at MasterCard-systemet kunne fungere.

4.4. Yderligere støtte til SMV'er

4.4.1. EØSU bifalder interessen for SMV'erne, som spiller en central rolle for vækst og en vigtig rolle for opfyldelsen af Europa 2020-målene. Udvalget anerkender Kommissionens beslutninger om at støtte finansieringen af SMV'ernes aktiviteter og tilpasse reglerne til deres særlige behov.

4.4.2. EØSU påskønner, at disse politikker også er åbne for de intellektuelle erhverv og anerkender de europæiske næringsdrivendes afgørende betydning for vækst, for så vidt som disse i deres respektive sektorer sikrer et uundværligt bidrag i form af viden, som er nødvendig for at løse borgernes og virksomhedernes komplekse problemer. EØSU anbefaler også Kommissionen at fortsætte og om muligt øge indsatsen i den retning.

4.4.3. For eksempel kunne »EU-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikofinansieringsinvesteringer«⁽³⁰⁾ give medlemsstaterne lettere adgang til finansiering til SMV'er i forbindelse med sådanne virksomheders etablering. Desuden synes retningslinjerne at være blevet udformet med henblik på en bedre tilpasning til realiteterne på markedet.

4.4.4. EØSU støtter også Kommissionens indsats mod misbrug af en dominerende stilling, som kan udgøre en hindring for oprettelse og udvikling af SMV'er og påvirke deres aktiviteter.

4.4.5. Bagatelmeddelelsen fra 2014⁽³¹⁾ omhandler rent faktisk markedsandelstærskler (»sikre havne«) for aftaler, som ikke har betydelig indvirkning på konkurrencen, idet sådanne aftaler indgås af virksomheder med en markedsandel under bestemte tærskler. Kommissionen har endvidere offentliggjort en vejledning for SMV'er. EØSU er dog af den opfattelse, at informationskampagner på stedet vil være nyttige.

⁽²⁸⁾ Sag SA.38994 — Liquidity scheme in favour of Bulgarian banks, Kommissionens afgørelse af 29. juni 2014.

⁽²⁹⁾ Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-382/12 P, MasterCard m.fl. mod Kommissionen.

⁽³⁰⁾ Kommissionens meddelelse »EU-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikofinansieringsinvesteringer« (EUT C 19 af 22.1.2014, s. 4).

⁽³¹⁾ Kommissionens meddelelse »Meddelelse om aftaler af ringe betydning, der ikke indebærer en mærkbar begrænsning af konkurrencen i henhold til artikel 101, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (bagatelmeddelelsen)« (EUT C 291 af 30.8.2014, s. 1).

4.5. *Flere ressourcer til de nationale konkurrencemyndigheder og styrkelse af det internationale samarbejde*

4.5.1. EØSU påskønner det gode samarbejde mellem Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder. Udvalget mener, at samarbejdet sikrer den interaktion, der skal til for at skabe et velfungerende marked.

4.5.2. Udvalget støtter alle foranstaltninger, der er nødvendige for samarbejdet mellem de nationale konkurrencemyndigheder, som kræver, at disse har tilstrækkelige ressourcer og er uafhængige.

4.5.3. EØSU bifalder Kommissionens initiativer til at skabe et ægte europæisk konkurrenceområde, hvilket kræver en harmonisering af de grundlæggende regler i de nationale lovgivninger for at sikre den økonomiske aktivitet i det indre marked.

4.5.4. Udvalget mener desuden, at medlemsstaterne bør have et komplet arsenal af retlige instrumenter, der skal sikre gennemførelsen af de nødvendige undersøgelser og pålæggelsen af effektive og proportionale bøder.

4.5.5. Bødenedsættelsesordninger, der har bevist deres værd i forbindelse med bekæmpelse af karteller, bør desuden udvides til at omfatte alle medlemsstater.

4.5.6. Det multilaterale samarbejde med OECD, Det Internationale Konkurrencenetværk og UNCTAD bør forblive aktivt, og Kommissionen bør sigte mod at spille en fremtrædende rolle i den forbindelse.

4.5.7. Endelig understreger EØSU, at der i højere grad bør ydes teknisk bistand i forbindelse med tiltrædelsesforhandlingerne med kandidatlandene.

Bruxelles, den 9. december 2015.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
